

AVRUPA BİRLİĞİ TEMEL HAKLAR ŞARTI

Avrupa Birliği ile İliŐkiler Genel M¼d¼rl¼Đ¼

Kasım 2001

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
Resmi Beyan	1
Başlangıç	2
I. Saygınlık	3
II. Özgürlükler	5
III. Eşitlik	9
IV. Dayanışma	11
V. Vatandaş Hakları	14
VI. Adalet	16
VII. Genel Hükümler	18

EKLER

1. Avrupa Toplulukları Adalet Divanının Temel Haklarla İlgili Bazı Kararları	20
2. Avrupa Parlamentosu Konsey Komisyonu: Ortak Bildiri	21

ÖNSÖZ

1950'lerin ilk yarısında ortaya konulan ve başarısızlığa uğrayan Avrupa Siyasî Topluluğu projesinde, temel haklar konusunda İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunması Hakkında Avrupa Sözleşmesine¹ atıf yapan bir bölüm öngörülmesine karşılık, Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşmalarda temel haklarla ilgili hükümlere yer verilmemiştir.

Bu nedenle, Avrupa Topluluklarının kuruluş yıllarından itibaren, Topluluk kurumlarının, sahip oldukları geniş yetkileri kullanırken bireyin temel haklarını ihlal edebilecekleri gerekçesiyle, temel insan hakları konusunda Toplulukların tâbi olacağı açık kurallar getirilmesi yönünde görüşler ileri sürülmüştür.

Avrupa Birliğinde temel hakların tanınması, ilk kez, Avrupa Toplulukları Adalet Divanının 60'lı yılların sonundan itibaren geliştirmeye başladığı içtihat hukuku ile olmuştur².

5 Nisan 1977 tarihinde Avrupa Parlamentosu, Konsey ve Komisyonun kabul ettikleri ortak bir bildiri³ ile, temel haklar Topluluğun siyasî kurumları düzeyinde de tanınmıştır.

Temel haklar konusunun antlaşma metnine girmesi ise, 1992 yılında imzalanan Avrupa Birliği Antlaşması ile olmuştur. Antlaşmanın F(2)⁴ maddesinde, Avrupa Birliğinin, İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunması Hakkında Avrupa Sözleşmesi ile teminat altına alınan ve üye devletlerin ortak anayasal teamüllerinden kaynaklanan temel haklara, hukukun genel ilkeleri olarak saygı göstereceği hükme bağlanmış, ancak Antlaşmada bir haklar manzumesine yer verilmemiştir.

3-4 Haziran 1999 tarihlerinde gerçekleştirilen Köln Zirvesinin sonuç bildirgesinde, Avrupa Birliğinin geldiği aşamada, Birlik düzeyinde uygulanan temel hakların, bir Şartta toplanmak suretiyle açıklığa kavuşturulmasının gerekliliği vurgulanmıştır.

Köln Zirvesinin bu direktifi doğrultusunda sürdürülen çalışmalar, Nice'de 7 Aralık 2000 tarihinde "Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı"nın imzalanmasıyla sonuçlanmıştır.

Şartın Antlaşmalara dahil edilip edilmeyeceğine ve edilecekse bunun ne şekilde yapılacağına ileride karar verilecektir.

¹ 4 Kasım 1950 tarihinde Roma'da imzalanmıştır.

² Adalet Divanının konuyla ilgili bazı kararlarının referans listesi için EK 1'e bakınız.

³ Bildiri metninin çevirisi için EK 2'ye bakınız.

⁴ Amsterdam Antlaşması ile 6(2) maddesi olmuştur.

AVRUPA BİRLİĞİ TEMEL HAKLAR ŞARTI*

* Őart, Avrupa Toplulukları Resmî Gazetesinin C serisinin 364'üncü sayısında, 18 Aralık 2000 tarihinde yayımlanmıştır (OJ C 364, 18.12.2000). Şartın tercümesi, İngilizce ve Fransızca metinlerin karşılaştırılması suretiyle yapılmıştır.

RESMÎ BEYAN

Avrupa Parlamentosu, Konsey ve Komisyon, aşağıdaki metni Avrupa Birliğinin Temel Haklar Şartı olarak, resmen beyan ederler.

Nice'de, 2000 yılında Aralık ayının yedinci günü yapılmıştır.

BAŞLANGIÇ

Avrupa halkları, aralarında s¼reklilik esasına dayanan en sıkı birliği oluŐturarak, ortak değerlere dayanan barıŐııl bir geleceği paylaŐmaya kararlıdırlar.

Sahip bulunduğu manevi ve ahlakı mirasın bilincinde olarak, Birlik, insan saygınlığı, ¼zg¼rl¼k, eşitlik ve dayanıŐmanın b¼l¼nmez ve evrensel değerleri ile demokrasi ve hukuk devleti ilkeleri ¼zerine kurulmuŐtur. Birlik, Birlik vatandaŐlıđı kavramını getirmek ve bir ¼zg¼rl¼k, g¼venlik ve adalet alanı yaratmak suretiyle, bireyi eylemlerinin odağına yerleŐtirmiŐtir.

Birlik, bir yandan bu değerlerin korunmasına ve geliŐtirilmesine katkıda bulunurken, diğer yandan Avrupa halklarının k¼lt¼r ve gelenek farklılıklarına, ¼ye devletlerin milli kimliklerine ve ¼ye devlet kamu kurumlarının ulusal, b¼lgesel ve yerel d¼zeylerde ¼rg¼tlenme biçimlerine saygı g¼sterir. Birlik, dengeli ve s¼rd¼r¼lebilir geliŐmeyi destekler; kişilerin, malların, hizmetlerin, sermayenin serbest dolaŐımını ve yerleŐme serbestisini temin eder.

Bu amaçla, sosyal deđiŐimler ve bilimsel ve teknolojik geliŐmelerin ıŐıđında, temel hakların korunmasının, bu haklara bir Şartta yer vererek g¼çlendirilmesi gereklidir.

Bu Őart; Topluluğun ve Birliğin g¼rev ve yetkileri ile s¼bidiarite* ilkesini g¼zeterek, ¼zellikle ¼ye devletlerin ortak anayasal değerlerinden ve uluslararası y¼k¼ml¼l¼klerinden, Avrupa Birliği AntlaŐmasından ve Topluluk AntlaŐmalarından, İnsan Haklarının ve Temel ¼zg¼rl¼klerin Korunması Hakkında Avrupa S¼zleŐmesinden, Topluluk ve Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen Sosyal Őartlardan ve Avrupa Toplulukları Adalet Divanı ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içtihat hukukundan kaynaklanan hakları teyit eder.

Bu hakların kullanılması; diğer kişilere olduğu kadar, insanlık alemine ve gelecek kuŐaklara karşı olan ¼dev ve sorumlulukları da içerir.

Birlik, bu çerçevede, aŐađıda yer alan hakları, ¼zg¼rl¼kleri ve ilkeleri tanır.

* Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşmanın 5'inci (eski 3b) maddesinde d¼zenlenen "subsidiarity" (İngilizce)- "subsidiarite" (Fransızca) ilkesi için, T¼rkçe'de "yetki ikamesi" veya "ikincillik" ilkesi deyimleri de kullanılmaktadır.

BÖLÜM I

SAYGINLIK

Madde 1

İnsan saygınlığı

İnsan saygınlığı ihlal edilemez; saygı gösterilmeli ve korunmalıdır.

Madde 2

Yaşama hakkı

1. Herkes yaşama hakkına sahiptir.
2. Hiç kimse ölüm cezasına çarptırılmaz veya böyle bir ceza infaz edilemez.

Madde 3

Kişisel bütünlük hakkı

1. Herkes, fiziksel ve zihinsel bütünlüğüne saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir.
2. Tıp ve biyoloji alanlarında, aşağıdaki hususlar özellikle gözetilmelidir:
 - yasalarla belirlenen usullere göre, ilgili kişinin özgürce ve bilgilendirilmiş olarak muvafakatının alınması,
 - üstün gen yaratma uygulamalarının, özellikle insan seleksiyonunu amaçlayanların yasaklanması,
 - insan vücudunun ve bölümlerinin, parasal kazanç kaynağı haline getirilmesinin yasaklanması,
 - insan klonlanmasının yasaklanması.

Madde 4

İşkence ve insanlık dışı veya alçaltıcı muamelenin ve cezaların yasaklanması

Hiç kimse, işkenceye veya insanlık dışı ve alçaltıcı muameleye veya cezaya tâbi tutulamaz.

Madde 5

Köleliğin ve zorla çalıştırmanın yasaklanması

1. Hiç kimse köle olarak tutulamaz.
2. Hiç kimse zorla çalıştırılmaz.
3. İnsan kaçakçılığı yasaktır.

BÖLÜM II

ÖZGÜRLÜKLER

Madde 6

Özgürlük ve güvenlik hakkı

Herkes, özgürlük ve güvenlik hakkına sahiptir.

Madde 7

Özel hayata ve aile hayatına saygı

Herkes, özel hayatına, aile hayatına, konutuna ve haberleşme özgürlüğüne saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir.

Madde 8

Kişisel verilerin korunması

1. Herkes, kendisini ilgilendiren kişisel verilerin korunması hakkına sahiptir.
2. Bu veriler, adil bir şekilde, belirli amaçlar için ve ilgili kişinin rızasına veya yasa ile öngörölmüş diğer meşru bir temele dayanarak tutulur. Herkes, kendisi hakkında toplanmış verilere erişme ve bunları düzelttirme hakkına sahiptir.
3. Bu kurallara uyulması, bağımsız bir makam tarafından denetlenir.

Madde 9

Evlenme ve aile kurma hakkı

Evlenme ve aile kurma hakkı, bu hakların kullanılmasını düzenleyen ulusal yasalar tarafından teminat altına alınır.

Madde 10

Düşünce, vicdan ve din özgürlüğü

1. Herkes, düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, din veya inanç değiştirme özgürlüğü ile tek başına veya topluca, toplum içinde veya özelde, ibadet ve öğreti vasıtasıyla dinini ve inancını ortaya koyma özgürlüğünü kapsar.

2. Dinsel ya da vicdani sebeplerle askerlik yapmama hakkı, bu hakkın kullanılmasını dzenleyen ulusal yasalara uygun olarak tanınır.

Madde 11

İfade ve bilgilenme özgürlüğü

1. Herkes, ifade özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları dikkate alınmaksızın, görüş sahibi olma ve fikir ve bilgilere erişim ve yayma serbestisini içerir.
2. Medyanın özgürlüğü ve çoğulculuğu gözetilir.

Madde 12

Toplanma ve dernek kurma özgürlüğü

1. Herkes, özellikle siyasî, sendikal ve sivil konularda olmak üzere, her düzeyde, barışçıl toplantı yapma ve dernek kurma özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, herkesin, kendi çıkarlarını korumak amacıyla sendika kurma veya sendikalara üye olma hakkını kapsar.
2. Birlik düzeyindeki siyasî partiler, Birlik vatandaşlarının siyasî iradesinin ifade edilmesine katkıda bulunurlar.

Madde 13

Bilim ve sanat özgürlüğü

Bilimsel araştırma ve sanat, sınırlamaya tâbi tutulamaz. Akademik özgürlük gözetilmelidir.

Madde 14

Eğitim hakkı

1. Herkes eğitim hakkına ve mesleki eğitim ile sürekli eğitime erişim hakkına sahiptir.
2. Bu hak, zorunlu eğitimden bedelsiz olarak yararlanma imkanını kapsar.
3. Demokratik ilkeler gözetilerek eğitim kuruluşları kurma serbestisi ve ebeveynin dinsel, felsefi ve pedagojik beklentilerine karşılık verecek biçimde çocuklarının eğitim ve öğretiminin sağlanması hakkı, bu hakların kullanılmasını dzenleyen ulusal yasalara uygun olarak tanınır.

Madde 15

Meslek serbestisi ve çalışma hakkı

1. Herkes, alışma ve serbestçe seçtiği veya kabul ettiği bir mesleği icra etme hakkına sahiptir.
2. Birliğin her vatandaşı, iş arama, çalışma ve herhangi bir üye devlette yerleşme ve hizmet sunma serbestisine sahiptir.
3. Üye devletlerin topraklarında çalışma izni verilmiş üçüncü ülke vatandaşları, Birlik vatandaşları ile aynı çalışma koşullarına tâbi olurlar.

Madde 16

Teşebbüs serbestisi

Topluluk hukuku ile ulusal hukuk ve uygulamalara uygun olarak, teşebbüs serbestisi tanınır.

Madde 17

Mülkiyet hakkı

1. Herkes, yasalara uygun olarak elde edilmiş mallarını sahiplenme, kullanma, tasarrufta bulunma ve miras bırakma hakkına sahiptir. Kamu yararı gerekçesiyle, yasalarda belirlenmiş durum ve koşullarda ve makul bir süre içinde karşılığının ödenmesi hali dışında, kimse mallarından yoksun bırakılamaz. Kamu yararı için gerekli olduğu ölçüde, mülkiyet hakkının kullanılması yasa ile düzenlenebilir.
2. Fikri mülkiyet korunur.

Madde 18

İltica hakkı

İltica hakkı, mültecilerin statüsüne ilişkin 28 Temmuz 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi ve 31 Ocak 1967 tarihli Protokolün kuralları gözetilerek ve Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşmaya uygun olarak teminat altına alınır.

Madde 19

Ölkeden ıkarma, sürgün veya iade durumlarında korunma

1. Toplu sürgün yasaktır.
2. Hiç kimse, ölüm cezasına, işkenceye veya diğer insanlık dışı ve alçaltıcı muameleye veya cezaya tâbi tutulmasının ciddi ihtimal dahilinde bulunduğu bir öлкеye gönderilemez, sürölemez veya iade edilemez.

BÖLÜM III

EŞİTLİK

Madde 20

Kanun önünde eşitlik

Herkes, kanun önünde eşittir.

Madde 21

Ayrımcılık yapmama

1. Cinsiyet, ırk, renk, etnik veya sosyal köken, genetik özellikler, dil, din veya inanç, siyasî veya diğer her türlü düşünce, bir ulusal azınlığa mensubiyet, servet, doğum, sakatlık, yaş veya cinsel eğilime dayalı her türlü ayrımcılık yasaktır.
2. Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşmanın ve Avrupa Birliği Antlaşmasının uygulama alanı kapsamında ve bu Antlaşmaların özel hükümlerine hanel gelmemek kaydıyla, milliyet esasına dayalı her türlü ayrımcılık yasaktır.

Madde 22

Kültür, din ve dil çeşitliliği

Birlik, kültür, din ve dil çeşitliliğine saygı gösterir.

Madde 23

Kadın ve erkek arasında eşitlik

Kadın ve erkek arasındaki eşitlik; istihdam, çalışma ve ücretleri de kapsayacak şekilde her alanda sağlanmalıdır.

Eşitlik ilkesi, eksik temsil edilen cinsiyet lehine olan tedbirlerin muhafazasını veya kabul edilmesini engellemez.

Madde 24

Çocuk hakları

1. Çocuklar, kendi iyilikleri için gerekli olan korunma ve bakım hakkına sahiptir. Çocuklar, görüşlerini serbestçe açıklayabilirler. Bu görüşler, kendilerini ilgilendiren konularda, yaşları ve olgunlukları nispetinde dikkate alınır.
2. Kamu kurumları veya özel kuruluşlar tarafından alınmış, çocukları ilgilendiren bütün tedbirlerde, çocuğın menfaati öncelikli düşünce olmalıdır.
3. Her çocuk, kendi menfaatine aykırı olmadığı sürece, ebeveyniyle düzenli olarak kişisel ve doğrudan ilişki kurma hakkına sahiptir.

Madde 25

Yaşlıların hakları

Birlik, yaşlıların saygın ve özgür bir yaşam sürme ve sosyal ve kültürel hayata katılma haklarını tanır.

Madde 26

Özrüü kişilerin topluma kazandırılması

Birlik, özürü kişilerin bağımsızlığını, sosyal ve mesleki bütünleşmelerini ve toplum hayatına katılmalarını temin etmek üzere alınan tedbirlerden yararlanma hakkını tanır ve gözetir.

BÖLÜM IV DAYANIŞMA

Madde 27

İŐçilerin işyerinde bilgilenme ve danışma hakkı

İŐçiler veya işçi temsilcileri, Topluluk hukuku ile ulusal hukuk ve uygulamada öngörölen durum ve koŐullarda ve makul bir süre içinde, uygun düzeyde bilgilenme ve danışma hakkına sahip olmalıdır.

Madde 28

Toplu görüŐme ve eylem hakkı

İŐçiler, işverenler veya işçi ve işveren örgütleri; Topluluk hukuku ile ulusal hukuk ve uygulamalarla uyumlu olarak, uygun düzeyde görüŐme ve toplu sözleşme akdetme hakkına ve uyuŐmazlık halinde, çıkarlarını korumak için, grev de dahil, toplu eylem yapma hakkına sahiptir.

Madde 29

İŞ bulma hizmetlerine erişim hakkı

Herkes, iş bulma hizmetinden bedelsiz olarak yararlanma hakkına sahiptir.

Madde 30

Haksız işten çıkarma durumunda koruma

Her işçi, haksız işten çıkarılmaya karşı, Topluluk hukuku ile ulusal hukuk ve uygulamalara uygun olarak korunma hakkına sahiptir.

Madde 31

Adil ve hakça çalışma koŐulları

1. Her işçinin, sağlığını, güvenliğini ve saygınlığını gözeterek çalışma koşullarına sahip olma hakkı vardır.

2. Her işçi, azami çalışma süresinin sınırlandırılması hakkına ve günlük ve haftalık dinlenme izni ile yıllık ücretli izin hakkına sahiptir.

Madde 32

Çocuk işçiliğinin yasaklanması ve çalışan gençlerin korunması

Çocukların çalıştırılması yasaktır. Asgari çalışma yaşı, gençler için öngörölmüş daha elverişli kurallara hanel gelmemek kaydıyla ve sınırlı istisnalar dışında, zorunlu eğitimi bitirme yaşından küçük olamaz.

İşe alınan gençler, yaşlarına uygun çalışma koşullarına sahip olmalı ve güvenliklerine, sağlıklarına veya fiziksel, zihinsel, ahlakî veya sosyal gelişmelerine zarar verecek veya eğitimlerini engelleyecek her türlü işten ve ekonomik sömürden korunmalıdır.

Madde 33

Aile ve iş hayatı

1. Aile, hukukî, ekonomik ve sosyal korumadan yararlanır.
2. Aile ve iş hayatını bağdaştırmak amacıyla, herkes, analıkla ilgili bir sebepten dolayı işten çıkarılmaya karşı korunma ve analık izni ile doğumdan veya evlat edinmeden sonra ebeveyn izni alma hakkına sahiptir.

Madde 34

Sosyal güvenlik ve sosyal yardım

1. Birlik, Topluluk hukuku ile ulusal hukuk ve uygulamalardan kaynaklanan kurallar uyarınca, işini kaybetme halinde ve analık, hastalık, iş kazaları, geçindirilmeye muhtaçlık veya yaşlılık gibi durumlarda koruma sağlayan sosyal güvenlik yardımlarından ve sosyal hizmetlerden yararlanma hakkını tanır ve gözetir.
2. Avrupa Birliği sınırları içinde, yasal olarak ikamet eden veya dolaşan herkes, Topluluk hukuku ile ulusal hukuk ve uygulamalara uygun olarak, sosyal güvenlik yardımlarından ve diğer sosyal yardımlardan yararlanma hakkına sahiptir.
3. Birlik, sosyal dışlanma ve yoksullukla mücadele için, yeterli kaynağı olmayan herkese saygın bir hayat sağlamak amacıyla, Topluluk hukuku ile ulusal hukuk ve uygulamalardan kaynaklanan kurallar uyarınca, sosyal yardım ve konut yardımı hakkını tanır ve gözetir.

Madde 35

Sağlık

Herkes, ulusal hukuk ve uygulamalar uyarınca koruyucu sağlık hizmeti alma ve tıbbi tedaviden yararlanma hakkına sahiptir. Birliğin tım politikaları ve eylemlerinin tanım ve uygulamasında, daha üst düzeyde bir insan sağlığı koruması hedeflenir.

Madde 36

Genel ekonomik yarara iliŐkin hizmetlere erişim

Birlik, sosyal ve bölgesel uyumun geliŐtirilmesi için, Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşmaya uygun olarak, ulusal mevzuat ve uygulamada öngörülen genel ekonomik yarara iliŐkin hizmetlere erişim hakkını tanır ve gözetir.

Madde 37

Çevrenin korunması

Çevrenin üst düzeyde korunması ve çevre kalitesinin artırılması, Birlik politikaları kapsamına alınmalı ve sürdürülebilir gelişme ilkesi ile uyumlu olarak sağlanmalıdır.

Madde 38

Tüketicinin korunması

Birlik politikaları, üst düzeyde bir tüketici koruması temin eder.

BÖLÜM V

VATANDAŞ HAKLARI

Madde 39

Avrupa Parlamentosu seçimlerinde oy verme ve aday olma hakkı

1. Birliğin her vatandaşı, ikamet ettiği üye devlette, o devlet vatandaşlarıyla aynı şartlarda, Avrupa Parlamentosu seçimlerinde oy verme ve aday olma hakkına sahiptir.
2. Avrupa Parlamentosu üyeleri, doğrudan genel seçimle, serbest ve gizli oylama ile seçilir.

Madde 40

Belediye seçimlerinde oy verme ve aday olma hakkı

Birliğin her vatandaşı, ikamet ettiği üye devlette, o devletin vatandaşlarıyla aynı şartlarda, belediye seçimlerinde oy verme ve aday olma hakkına sahiptir.

Madde 41

İyi yönetilme hakkı

1. Herkes, kendisiyle ilgili işlerin, Birliğin kurum ve kuruluşları tarafından, tarafsız ve adil bir şekilde ve makul bir süre içinde görülmesi hakkına sahiptir.
2. Bu hak:
 - herkesin, kendisini olumsuz biçimde etkileyecek önlemler alınmadan önce, dinlenme hakkını;
 - herkesin, gizliliğin meşru yararlarına ve meslek sırlarına saygı göstermek kaydıyla, dosyasına erişme hakkını;
 - yönetimin, kararlarının gerekçelerini belirtme zorunluluğunu kapsar.
3. Herkes, üye devletlerin hukuk sistemlerinde ortak olan genel ilkelere uygun bir şekilde, Topluluk kurumları ya da bu kurumlarda görevli memurların görevleri dolayısıyla verdikleri zararın tazmin edilmesi hakkına sahiptir.
4. Herkes, Birliğin kurumlarına, Antlaşmaların resmî dillerinden herhangi biriyle yazabilir ve kendisine aynı dilde cevap verilmelidir.

Madde 42

Belgelere erişim hakkı

Birliğin her vatandaşı ve bir üye devlette ikamet eden veya kayıtlı iş merkezine sahip her gerçek ya da tüzel kişi, Avrupa Parlamentosu, Konsey ve Komisyon belgelerine erişim hakkına sahiptir.

Madde 43

Ombudsman

Birliğin her vatandaşı ve bir üye devlette ikamet eden veya kayıtlı iş merkezine sahip her gerçek ya da tüzel kişi, yargı işlevini yerine getiren İlk Derece Mahkemesi ve Adalet Divanı hariç olmak üzere, Topluluğun kurum ve kuruluşlarının faaliyetlerindeki idarî aksaklıkları Birlik Ombudsmanına bildirme hakkına sahiptir.

Madde 44

Dilekçe hakkı

Birliğin her vatandaşı ve bir üye devlette ikamet eden veya kayıtlı iş merkezine sahip her gerçek ya da tüzel kişi, Avrupa Parlamentosuna dilekçe verme hakkına sahiptir.

Madde 45

Dolaşım ve ikamet özgürlüğü

1. Birliğin her vatandaşı, üye devletlerin topraklarında serbestçe dolaşma ve ikamet etme hakkına sahiptir.
2. Bir üye devletin topraklarında yasal olarak ikamet eden üçüncü devlet vatandaşlarına, Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşmaya uygun olarak dolaşım ve ikamet özgürlüğü tanınabilir.

Madde 46

Diplomatik koruma

Birliğin her vatandaşı, vatandaşı olduğu üye devletin temsil edilmediği bir üçüncü ülke topraklarında, o ülkede temsil edilen herhangi bir üye devletin elçilik ve konsolosluk makamları tarafından, o üye devletin vatandaşlarıyla aynı şartlarda korunma hakkına sahiptir.

BÖLÜM VI

ADALET

Madde 47

Etkili bir kanun yoluna başvuru ve adil yargılanma hakkı

Birlik hukuku tarafından teminat altına alınan hakları ve özgürlükleri ihlal edilen herkes, bu maddede düzenlenen koşullara uygun biçimde, mahkemeye başvurarak etkili bir hukukî çözümden yararlanma hakkına sahiptir.

Herkes, önceden kanunla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkemede, makul bir süre içinde, adil ve halka açık bir yargılamadan yararlanma hakkına sahiptir. Herkes, danışma, savunma ve temsil edilme imkanlarından yararlanır.

Adaletle etkili erişim amacıyla gerekli olduğu ölçüde, yeterli kaynağı olmayan kişilere yasal yardım sağlanır.

Madde 48

Masumiyet karinesi ve savunma hakkı

1. Suçlanan kişi, suçluluğu kanunlara uygun olarak kanıtlanıncaya kadar masum kabul edilir.
2. Suçlanan kişinin savunma hakkı teminat altındadır.

Madde 49

Hukuka uygunluk ve suç ve ceza arasındaki oransallık ilkeleri

1. Hiç kimse, işlendiği sırada, ulusal ya da uluslararası hukuka göre suç kabul edilmeyen bir eylem veya ihmalden dolayı suçlu sayılamaz. Hiç kimseye, suçun işlendiği sırada verilmesi gereken cezadan daha fazlası verilemez. Suçun işlenmesinden sonra, kanunla o suç için daha hafif bir ceza getirilmişse, bu ceza uygulanır.
2. Bu madde, herhangi bir kişinin, işlendiği zaman milletler topluluğunun kabul ettiği genel ilkelere göre suç sayılan bir eylem veya ihmalden dolayı yargılanması ve cezalandırılması hususunda uygulanmaz.
3. Cezaların ağırlığı suçlarla orantılı olmalıdır.

Madde 50

**Aynı suçtan dolayı iki kere yargılanmama
veya cezalandırılmama hakkı**

Hiç kimse, yasalara uygun olarak Birlik içinde daha önce beraat ettiği ya da mahkum edildiği bir suçtan dolayı tekrar yargılanamaz ya da cezalandırılmaz.

BÖLÜM VII

GENEL HÜKÜMLER

Madde 51

Kapsam

1. Bu Şartın hükümleri, sübsidiarite ilkesi gözetilmek suretiyle Birliğin kurum ve kuruluşlarına ve Birlik hukukunu uyguladıkları durumlarla sınırlı olmak üzere üye devletlere yöneliktir. Bunun sonucu olarak, Birliğin kurum ve kuruluşları ile üye devletler, yetkileri ölçüsünde, bu Şartta yer alan haklara saygı gösterir, ilkeleri gözetir ve bu hak ve ilkelerin uygulanmalarını teşvik eder.
2. Bu Őart, Topluluk veya Birlik bakımından yeni bir görev veya yetki yaratmaz ve Antlaşmalarda tanımlanan görev ve yetkileri değiştirmez.

Madde 52

Teminat altına alınan hakların kapsamı

1. Bu Őartla tanınan hak ve özgürlüklerin kullanılmasının kısıtlanması yasa ile olmalı ve söz konusu hak ve özgürlüklerin özü korunmalıdır. Kısıtlamalar, oransallık ilkesi de dikkate alınarak, ancak gerekli olduğu ve Birlik tarafından tanınan genel fayda amaçlarını veya başkalarının hak ve özgürlüklerini koruma ihtiyacını gerçekten karşıladığı takdirde getirilebilir.
2. Bu Őartla tanınan ve Topluluk Antlaşmalarına veya Avrupa Birliği Antlaşmasına dayanan haklar, söz konusu Antlaşmalarda belirlenen koşullar ve sınırlar dahilinde kullanılır.
3. Bu Şartta yer alan haklardan, İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunması Hakkında Avrupa Sözleşmesinde yer alan haklarla örtüşenlerin anlamı ve kapsamı, söz konusu Sözleşmedeki haklarıinkiyle aynıdır. Bu hüküm, Birlik hukukunun daha ileri bir koruma getirmesine engel teşkil etmez.

Madde 53

Koruma düzeyi

Bu Şartta yer alan hiçbir hüküm; ilgili uygulama alanlarında, Birlik hukuku, uluslararası hukuk, İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunması Hakkında Avrupa Sözleşmesi de dahil olmak üzere, Birlik, Topluluk ve tüm üye devletlerin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve üye devletlerin anayasaları tarafından tanınan insan hakları ve temel özgürlükleri sınırlayıcı veya zedeleyici biçimde yorumlanamaz.

Madde 54

Hakların kötüye kullanılmasının yasaklanması

Bu Şartta yer alan hiçbir hüküm, Őart ile tanınan hak ve özgürlüklerin zedelenmesine veya Şartta öngörüldüğünden daha fazla kısıtlanmasına yönelik bir eyleme girişme veya harekette bulunma hakkı verir şeklinde yorumlanamaz.

EK 1**AVRUPA TOPLULUKLARI ADALET DİVANININ TEMEL
HAKLARLA İLGİLİ BAZI KARARLARI**

- Case 29/69, *Stauder v. City of Ulm*, [1969] ECR 419.
- Case 11/70, *Internationale Handelsgesellschaft mbH v. Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel*, [1970] ECR 1125.
- Case 25/70, *Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel v. Köster, Berodt & Co.*, [1970] ECR 1161.
- Case 4/73, *Nold v. Commission*, [1974] ECR, 471.
- Case 36/75, *Rutili v. French Minister of the Interior*, [1975] ECR 1219.
- Case 230/78, *Eridania v. Minister for Agriculture and Forestry*, [1979] ECR 2749.
- Case 44/79, *Hauer v. Rheinland-Pfalz*, [1979] ECR 3727.
- Case 98/79, *Pecastaing v. Belgium*, [1980] ECR 691.
- Case 154/78, *Valsabbia v. Commission*, [1980] ECR 907.
- Case 136/79, *National Panasonic v. Commission*, [1980] ECR 2033.
- Cases 100-103/80, *Musique Diffusion Française v. Commission*, [1983] ECR 1825.
- Case 63/83, *Regina v. Kent Kirk*, [1984] ECR 2689.
- Case 222/84, *Johnston v. Royal Ulster Constabulary*, [1986] ECR 1651.
- Case 5/88, *Wachauf v. Germany*, [1989] ECR 2609.
- Cases 46/87, 227/88, *Hoechst AG v. Commission*, [1989] ECR 2859.
- Case 85/87, *Dow Benelux NV v. Commission*, [1989] ECR 3137.
- Case C-260/89, *Elliniki Radiophonia Tiléorassi AE (ERT) v. Dimotiki Etairia Pliroforissis and Others*, [1991] ECR I-2925.
- Case C-2/92, *The Queen v. Ministry of Agriculture, Fisheries and Food, ex parte Dennis Clifford Bostock*, [1994] ECR I-955.
- Case C-351/92, *Manfred Graff v. Hauptzollamt Köln Rheinau* [1994] ECR I-3361.
- Opinion 2/94, [1996] ECR I-1759.
- Case C-299/95, *Kremzow v. Austria*, [1997] ECR I-2629.
- Case C-368/95, *Vereinigte Familiapress Zeitungsverlags- und vertriebs GmbH v. Heinrich Bauer Verlag* [1997] ECR I-3689.

EK 2

AVRUPA PARLAMENTOSU

KONSEY

KOMİSYON

ORTAK BİLDİRİ*

AVRUPA PARLAMENTOSU, KONSEY VE KOMİSYON,

Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşmaların hukukun üstünlüğü ilkesine dayandığını göz önünde tutarak;

Adalet Divanının da kabul ettiği şekilde, bu hukukun, her şeyden önce Antlaşmalarda ve ikincil mevzuatta yer alan kurallardan, hukukun genel ilkelerinden ve özellikle üye devletlerin anayasa hukuklarının dayandığı temel haklar, ilkeler ve diğer haklardan oluştuğunu göz önünde tutarak;

Özellikle, bütün üye devletlerin, 4 Kasım 1950 tarihinde Roma'da imzalanan İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunması Hakkında Avrupa Sözleşmesine taraf olduğunu göz önünde tutarak;

AŞAĞIDAKİ BİLDİRİYİ KABUL ETMİŞTİR:

1. Avrupa Parlamentosu, Konsey ve Komisyon, özellikle üye devletlerin anayasalarından ve İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunması Hakkında Avrupa Sözleşmesinden kaynaklanan insan haklarının korunmasına atfettikleri birincil önemi vurgular.
2. Avrupa Parlamentosu, Konsey ve Komisyon, yetkilerini kullanırken ve Avrupa Topluluklarının amaçlarını gerçekleştirirken, bu haklara saygı gösterir ve gelecekte de göstermeye devam eder.

Lüksemburg'da Nisan ayının beşinci gününde bin dokuz yüz yetmiş yedi yılında yapılmıştır.

Avrupa Parlamentosu adına

Konsey adına

Komisyon adına

E. COLOMBO

D. OWEN

R. JENKINS

* Bildiri, Avrupa Toplulukları Resmî Gazetesinin C serisinin 103'üncü sayısında, 27 Nisan 1977 tarihinde yayımlanmıştır (OJ C 103, 27.4.1977).